

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Duæ illæ columnæ, quas Salomon ante vestibulum templi collocavit, describuntur, simulque Bedæ sententia explicatur. Sectio VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

subiecti, quæ inuicta in utroque statu fortitudo illis etiam verbis indicatur. Et foras non egredietur amplius, id est, nulla vis eiusmodi columnam è templo Domini poterit extrahere. Quod verò subiungitur: *Et scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei Hierusalem noua, quæ descendit de cælis à Deo meo, & nomen meum nouum*, adhuc pertinet ad similitudinem columnarum, in quibus Regum ac Principum, qui eas erigebant, nomina incidi solebant: scribitur autem nomen Dei super sanctos, qui hinc per gratiam, tunc verò per visionem beatificam, filij Dei per adoptionem vocantur: quod quia super naturam est, non in illis, sed supra illos scribi dicitur. Scribi etiam *nomen ciuitatis Hierusalem*, est perpetuò cælestis illius ciuitatis ciues appellari. Dicitur autem Hierusalem noua descendisse de cælo, quia vt rectè ait Ansbertus: *Multitudo electorum cum Christo in utero virginis prædestinata descendit*: nomen etiam Christi nouum in eisdem sanctis scriberetur, hoc est manifestum erit, columnas illas in cælo à Christo per passionem & mortem, qua nomen Iesu sibi promeruit, tanquam in victoriæ suæ monumentum erectas fuisse, illisquæ sanctorum omnium gloriam esse acceptam referendam: in cuius rei typum Psal. 16. inscribitur apud Septuaginta interpretes *ἡ νίκη*, id est, columnæ descriptio, vt indicetur Christum per suam resurrectionem, quodammodo columnam gloriæ, & victoriæ suæ monumentum erexisse, cui merito potuisset inscribere. Non plus ultra. Accedit quòd vt supra ex Hugone Cardinale diximus beati post resurrectionem à Iesu Iesuitæ, & à Christo Christiani appellabuntur. Denique vt stabilitas prædestinationis, & gloriæ designetur, hæc omnia in sanctis, quasi in columnis firmissimis incidenda denunciantur.

Nomen Dei cur super sanctos, non in sanctis scribatur.

Ansbertus.

Sancti in cælo monumentum victoriæ Christi.

Explicatur iuu.

Psal. 16.

Beati post resurrectionem Iesuitæ, & Christiani appellabuntur.

Duæ illæ columnæ, quas Salomon ante vestibulum templi collocavit, describuntur, simulque Bedæ sententia explicatur.

SECTIO VI.

Quoniam Beda, vt paulo ante diximus, existimat, cum hinc dicitur, *faciam illam columnam in templo Dei mei*, non solum promitti victoribus, vt modò Ecclesiam instar columnarum sustineant: sed etiam postea in cælesti patria emineant, & decori atque ornamento triumphanti Ecclesiæ sint: quemadmodum duæ illæ maximæ, ac pulcherrimæ columnæ quas Rex Salomon eleganti opere perfectas ante sui templi porticum collocavit, varium earum opus, & artificium describendum putauimus, quo magnifica hæc Christi promissio illustrior redderetur.

Igitur de earum columnarum opere agitur 3. Reg. 7. & 2. Paralyp. 3. & 4. quod erat huiusmodi. Primò, Columnæ erant fusiles ex ære. Secundo, Quælibet à basi vsque ad capitellum habebat altitudinem 35. cubitorum. Tertiò, Vnius cuiusque ambitus erat 12. cubitorum. Quarto, Erant striatæ, id est, strijs, seu canalibus quibusdam, & quasi fulcis secundum scapi ipsius longitudinè excavatæ atque distinctæ. Quinto, Mirum erat capitellorum opus, atq; artificium, tam admirabili varietate, & elegantia perfectum, vt difficile admodum possit, cuiusmodi fuerit, cogitatione comprehendere. Etenim erant superposita vtrique columnæ capitella fasilia, liliata, altitudinè quinque cubitorum, intus inania, factaque admodum retis, & catenarum, hoc est instar retis ex omni parte perforata subtilibus foraminibus, quæ ex multiplicibus ipsius æris complicationibus, & volu-

1. 3. Reg. 7. & 2. Paralyp. 3. & 4.

Columnarum longitudo, ambitus, & opus.

Capitellorum altitudo & elegantia.

minibus efficiebantur, ita ut in quolibet capitello essent septena versuum, seu complicationum retiacula. Sexto, in superiori parte capitelli erat vnus circulus aliquanto crassior, similiterque alius in inferiori extremitate: eratque vterque circulus quasi labium capitelli. Igitur in superiori circulo erant ducenta malogranata aenea pendentia, centum videlicet supra circulum, centumque alia infra circulum, & quoniam hæc malogranata sibi inuicem respondebant, superiora nimirum inferioribus, fiebat, ut qualibet duo malogranata superius, & inferius efficerent suum ordinem: atque adeo ducenta malogranata centum ordines. Rursum in inferiori extremitate capitelli erant alia ducenta malogranata, centum videlicet supra circulum, centumque alia infra circulum: quæ etiam suos centum ordines constituiebant: ex quo fiebat, ut vniuersa malogranata vtriusque circuli ducentos ordines efficerent, quemadmodum dicitur 3. Reg. 7. Septima, Vnumquodque capitellum desinebat in florem lilij, atque hæc est secundum Latinos capitellorum descriptio.

3. Reg. 7.

II.

Rab. Salom.

Capitellorum
descriptio
iuxta He-
bræos.

Hebræi autem, & præcipuè Rabbi Salomon de cent huiusmodi capitella fuisse rotunda instar magnarum sphaerarum, seu pomellorum, quæ tamen in superiori parte essent acutiora, desinentia in lilij: tunc aiunt, in parte latiori fuisse exterius duos circuitus malogranatorum, vnum supra alium: & in quolibet centum malogranata, atque adeo in quolibet capitello fuisse ducenta tantum malogranata, & centum tantum ordines, in quo dissentiunt à Latinis doctoribus, qui in quolibet capitello ponunt ducentos ordines, & quadraginta malogranata, quem numerum Hebræi non in quolibet capitello, sed in vtroque simul constituunt. Addit Salomon à pede floris lilij, in quod capitellum desinebat, descendisse opus per modum retis, & catenarum, vsque ad inferiora malogranata, illaque regens, quasi esset rete superpositum malogranatis, & ipsa per foramina retis apparerent, opusque illud retiaculi à superiori parte, vsque ad inferiorem diuisum octo lineis, septem portiones efficientibus, veluti si quis diuideret vnum pomum, per septem partes, quarum qualibet à capite vsque ad pedem descenderet, & qualibet esset trigona, atque ita exponit illud quod in textu dicitur, *septena versuum retiacula*.

III.

Dux colum-
na ante por-
ticum templi
quid repræ-
sentarent.

Octauo. Eiusmodi columnæ nihil sustinebant, sed ante vestibulum templi collocata, ad ornamentum & pulchritudinem, vna ad dexteram, ad sinistram altera, decem cubitorum spatio à se inuicem disunctæ, magnitudine sua, & firmitate stabilitatem regni Davidis, & Salomonis per Messiam in æternum duraturi repræsentabant. Postremò, Columnam dexteram appellauit Salomon, *pro* *Joachin*, id est, firmitatem: sinistram verò *pro* *Booz*, id est, robur, ad stabilitatem Davidici throni, ut paulò ante diximus, exprimendam. Atque hæc de columnarum descriptione. Nunc ad mysteria, & Bede sententiam veniamus.

III.

Varietas vir-
tutum spiri-
tualium in
sanctis.

Primum igitur, Sancti columnæ sunt aenea propter firmitatem in bonis operibus, erectæ per intentionem, altæ per contemplationem, striatæ, seu excauatæ per mortificationem, qua prauas appetitiones coercerent, & sese per carnis macerationem extenuant, quæ excauatio etiam potest ad humilitatem referri. Secundo, Duo capitella, duo sunt testamenta, quorum meditationi, & obseruationi Doctores sancti & animo subduntur, & corpore. Tertio, Species catenarum, similitudo retis in capitellis, varietas est virtutum spiritualium in sanctis, vel multiplex contextio catenarum, & retis expansio electorum varietatem significat: qui cum sanctorum Doctorum verbis auscultando, & obediendo adherent, quasi columnarum capitibus superpositæ catenulæ miraculum suæ connexionis cunctis aspectantibus præbent.

Quarto,

Quartò, Per malogranata iidem etiam sancti exprimentur, quorum quisque veluti plurima vno cortice grana complectens, multa cogitationum, & virtutum insignia firma fidei & operum curat vallare custodia, vel certè mirabilis retiaculorum connexio manifestam fidelium concordiam demonstrat, malorum verò granatorum positio internas animi virtutes, quæ ab alijs videri non possunt.

Firma virtutum custodia in sanctis.

Quintò, Non vacat mysterio, quod capitella in florem lilij desinebant. Quid enim per lilium nisi æterna felicitas, & immortalitatis floribus redolens amœnitas designatur, in quam Sancti omnes tandem desinunt, eandemque cum alijs prædicant, quasi in summo ostentant, & promerendâ proponunt. Denique aptè vocabulo simili ambæ columnæ censebantur, cum vna *Iachin*, id est firmitas: Altera *Booz*, id est, robor diceretur, vt duplicem debent esse firmitatem in sanctis, fidei nimirum, & operum monstraretur. Legesi placet vberiore harum columnarum allegoriam apud Bedam, tomo 8. lib. de templo Salomonis cap. 18.

Felicitas æterna per columnarum lilia designata.

COMMENTARIUM TERTIUM EXEGETICUM.

DE ANGELO LAODICÆ.

Cur Christus optauerit hunc Episcopum frigidum esse, quàm tepidum.

Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus, vtinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo.

SECTIO PRIMÆ.

HIS literis quæ postremæ sunt earum septem, quæ ad septem Asiæ minoris Episcopos mittuntur, Laodicæ Angelus reprehenditur, quod tepidus esset, id quod vsque adeo Christus detestatur, vt subiungat: *Vtinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo.* Quod non caret difficultate,

I. Tepiditatem in spiritualibus quàm detestatur.

cum enim tepidum minus distet à calido, quàm frigidum, mirum est quomodo Christus expetierit, vt hic Episcopus frigidus potius esset, quàm tepidus.

II.

Quod vt melius explicari possit, sciendum est pro eo quod nos habemus calidus, haberi Græcè *Ζεῦς*, id est, feruens: vnde plerique occasionem acceperunt existimandi, tepidum appellari hunc Episcopum, non quod crimen aliquod lethale amisisset, sed quod charitatis feruore aliquantulum remisisset. Sic enim existimauerunt Diuus Augustinus, seu potius Ticonius, Rupertus, Primasius, Ansbertus, Gagnæus in hunc locum Ioannis, Cassianus collat. 4. cap. 11. & Diuus Gregorius 3. part. Pastoralis curæ, admonitione 35. Qui aduertit duplicem esse tepidum. Vnum qui à frigore pergit in calorem: alterum, qui à calore ad frigus regreditur. Atque hoc loco posteriorem accipiendum esse cumque ex eo vocari deteriorem frigidus, *Quoniam*, vt ait, *frigus ante teporem sub specie est, tepor autem post frigus in desperationem*, id est, qui adhuc in peccatis est, conuer-

D. August. Ticon. Rupertus. Primasius. Ansbertus. Gagnæus. Cassianus. D. Gregor. Duplex tepidus in spiritualibus, & vter eorum deterior ex Gregor.